

**ЕЛЕКТРОНСКА ИНДУСТРИЈА
ЕИ КОРПОРАЦИЈА - НИШ**

ЕЛЕКТРОДАТА ГРУП ДОО СВИЛАЈНАЦ

**УПУТСТВО
ЗА КОРИШЋЕЊЕ**

Compact

**ЕЛЕКТРОНСКА РЕГИСТАР КАСА
СА ФИСКАЛНОМ МЕМОРИЈОМ
2003**

САДРЖАЈ

Глава 1 Опис

* Генерални опис.....	5
* Спољашни изглед касе.....	5
* Технички параметри.....	5
* Функције касе.....	6
* Могућности интерфејса.....	6
* Функције појединих делова.....	7
Акумулаторска батерија.....	7
Прикључивање других уређаја.....	7
Механизам штампача.....	7
Тастатура и дисплеј.....	9

Глава 2 Радни режими и режим R – Продаје

* Опис радних режима.....	11
* Режим укључивања/искључивања.....	12
* Режим R- Продаје.....	12
* Поништавање продаје.....	17
* Понављање последње продаје.....	18
* Завршетак рачуна и плаћање.....	18

Глава 3 Режим X – Извештаји

* X Дневни извештаји.....	21
* Извештаји фискалне меморије.....	26

Глава 4 Режим Z – Дневни извештаји и нулирање

* Дневни извештај и нулирање.....	32
* Поруке о грешкама.....	31

Глава 5 Режим PRG – Програмирање

* Начин програмирања.....	35
* Програмирање радне меморије (PRG1).....	38
* Програмирање фискалне меморије (PRG2).....	39
* Увођење фискалне меморије у експлоатацију (PRG3).....	40
* Избор периферног уређаја.....	41

ОСНОВНА ПРАВИЛА ЗА РАД СА КАСОМ СОМРАСТ

**АКО СЕ НЕ ПРИДРЖАВАТЕ УПУТСТВА ,
МОЖЕ ДОЋИ ДО КВАРА ФИСКАЛНЕ РЕГИСТАР КАСЕ!**

НАПАЈАЊЕ

Батерија касе СОМРАСТ мора да се напуни пре првог укључивања касе.

Укључујте уређај за пуњење батерије одмах после дуготрајног штампања јер се батерија празни а тиме рад касе може да се погорша.

Акумулаторску батерију касе може да замени само овлашћени сервисер.

ШТАМПАЧ

За време замене катура са папиром не сме да дође до упада чиода, спајалица и других чврстих предмета у механизам штампача.

Покушаји да се штампа на другим врстама папира, налепницама, фолији које нису поменуте у овом упутству изазивају квар механизма штампача.

После стављања папира не вуците га силом кроз механизам штампача.

Ако се механизам штампача понаша необично за време рада, одмах искључите касу.

У случају квара механизма штампача обратите се сервисеру. Не покушавајте да га сами демонтirate.

ПАЖЊА!**Штампач**

Штампач касе СОМРАСТ ради са катурима за папир следећих димензија:

- \varnothing 40 мм (највише); ширина 20 и 30 мм.

Не дирајте механизам штампача за време рада.

Регистар каса се чисти сувом, а ако је веома испрљана, навлаженом крпом са врло мало воде. За чишћење касе не користите бензин или друге разређиваче и хемикалије.

Желимо вам успешан рад са СОМРАСТ касом!

ГЛАВА 1

ОПИС

- * Генерални опис
- * Спољашни изглед касе
- * Технички параметри
- * Функције појединих делова
 - Акумулаторска батерија
 - Прикључивање других уређаја
 - Механизам штампача
 - Тастатура и дисплеј

ГЕНЕРАЛНИ ОПИС КАСЕ СОМРАСТ

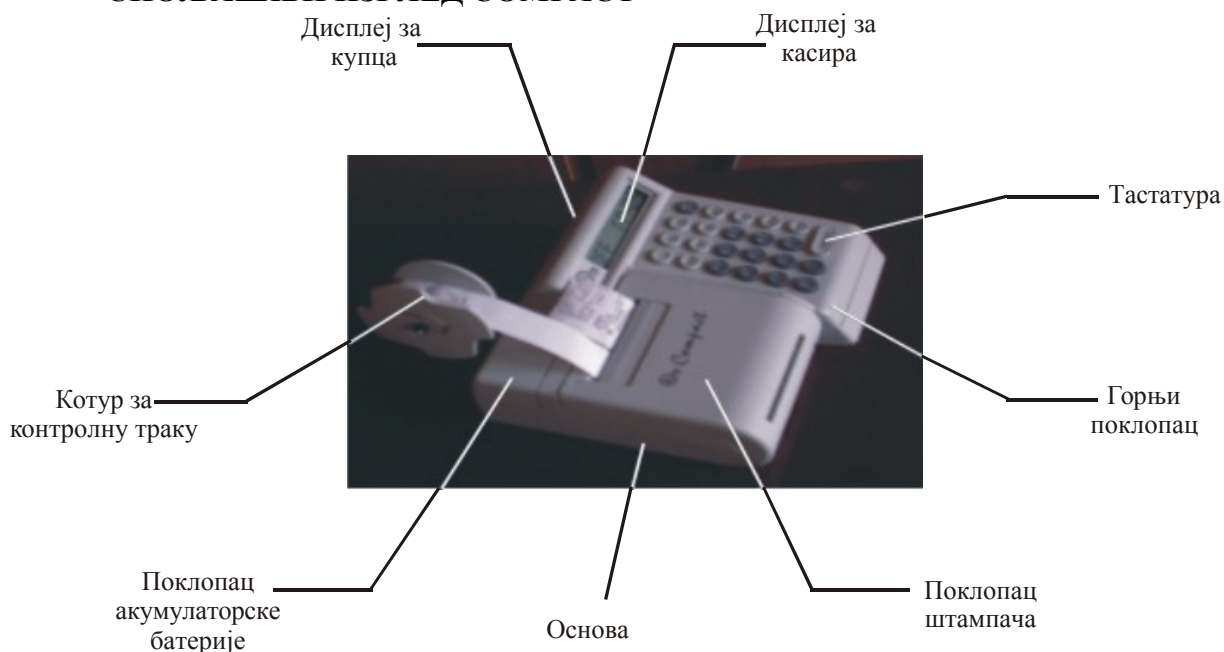
Каса СОМРАСТ каса је преносна електронска регистар каса са фискалном меморијом. Једним пуњењем уграђене акумулаторске батерије он може да одштампа више од 5000 редова. Фискална каса је усклађена са захтевима финансијских прописа и нарочито је погодна за рад на следећим пословима:

- доставне трговине по кућама;
- поштанским услугама;
- продајним местима и тезгама на отвореном простору;
- услугама на паркиралиштакма и гаражама;
- трговинским објектима без централног напајања струјом као и оним продајним местима у којима нема услова за монтирање обичне касе.

Потрошни материјал

- термоосетљиви папир на котурима димензија:
обични котур са пречником 40 мм и ширином 35 и 20 мм.

СПОЉАШЊИ ИЗГЛЕД СОМРАСТ

ТЕХНИЧКИ ПАРАМЕТРИ

- аутономно напајање са акумулаторског блока 4,8V/1,3 Ah који обезбеђује непрекидан рад уз штампање најмање 5 000 штампаних редова;
- аутоматску контролу процеса пуњења акумулатора са спољног извора струје – 7,5V/0,5A;
- енергонезависну фискалну меморију (ФМ) за чување података о обављеном промету по 9 пореских стопа и укупног промета за 2000 извештаја;
- штампач APS MP207-LV-DS који штампа по 18 симбола у реду на траци исечка и у контролној траци;

- 2 дисплеја: за касира и за купца, са 10 цифара и 13 специјалних симбола, укључујући индикатор о стању акумулаторске батерије;
- уграђени сат/календар са акумулаторском батеријом;
- тастатуру са 23 тастера (11 нумеричких и 12 функционалних);
- интерфејс типа RS232C за прикључивање компјутера, баркод скенера или електронске ваге;
- Димензије: дужина 172 x ширина 165x висина 67 мм;
- Тежина: 610 грама (са батеријом и папирним котуром пречника 40 мм).

ФУНКЦИЈЕ СОМРАСТ КАСЕ:

- Програмирање, продаја и евидентирање 3000 артикала;
- Програмирање, продаја и евидентирање 10 одељења;
- Називи до 36 симбола;
- Цене до 9 999 999.99;
- Пореске стопе – до 9 (А-К) са могућношћу промене пореских стопа до 30 пута;
- Имена и лозинке 16 касира и једног администратора, једна – сервисна;
- Дневни и периодични извештаји, порески и артикалски извештаји.

Могућности интерфејса

СОМРАСТ поседује могућности за прикључивање:

- баркод скенера типа RS 232C што омогућава брзу продају робе која има баркод налепнице према стандардима EAN14, EAN13, EAN8.
- електронских вага типа КАРАТ као и других које имају исти протокол размене података.
- Компјутера преко RS 232C интерфејса

СОМРАСТ комуницира са РС - јем три основна режима:

Режим **OFF-LINE**. Режим се користи када СОМРАСТ ради аутономно при чему се подаци о продајама и артиклима морају чувати и обрађивати компјутерски. Програмирање и извлачење информације из електронске књижице касе врши се у основном менију "- -". Из овог режима се излази притиском било којег тастера.

Режим **ON-LINE** јесте режим када каса ради уз обавезно прикључен РС. У овом режиму каса ради у непрекидном дијалогу са базом података у РС-у као даљински терминал. Продаја се врши са тастатуре касе али се користи база података о артиклима која се налази у РС-у. Режим ON-LINE дозвољава рад са неограниченом количином артикала, могућност за праћење промета у реалном времену. Независно од спољашне базе података, каса подржава пуну евиденцију по пореским стопама и по касирима, спрема извештаје и фискализује дневни промет.

Режим “**Фискални штампач**”. У овом режиму каса такође ради са базом података која се налази у компјутеру, али се операције изводе на компјутеру и у комуникационом дијалогу са касом они (подаци) се испоручују за штампање и регистрацију касе. У овом случају, кад је каса у режиму продаје, рад на тастатури није дозвољен.

ФУНКЦИЈЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА

Акумулаторска батерија

Кућиште акумулаторске батерије се налази одозго на каси и затворено је поклопцем који се отвара и затвара благим притиском на одговарајуће ознаке.

ПАЖЊА! Акумулаторску батерију мења само овлашћени сервисер!

Прикључивање других уређаја

СОМРАСТ каса има 2 прикључка који се налазе на њеној предњој страни:
прикључак 1 – стандардни RS 232 интерфејс са могућношћу за прикључивање компјутера, баркод скенера или електронских вага;
прикључак 2 – за напајање са мрежног адаптера за AC 220 V.

Механизам штампача

Механизам штампача СОМРАСТ касе се налази испод горњег поклопца апарата. Испред њега је кућиште за папирни котур пречника 40 мм.

Стављање папирног котура и увлачење папира

СОМРАСТ каса контролише присуство контролне траке и рачуна; кад траке нема, рад се блокира, а на дисплеју се појављује “ГР 07”. Да би се рад наставио потребно је ставити папир.

Скида се поклопац штампача.

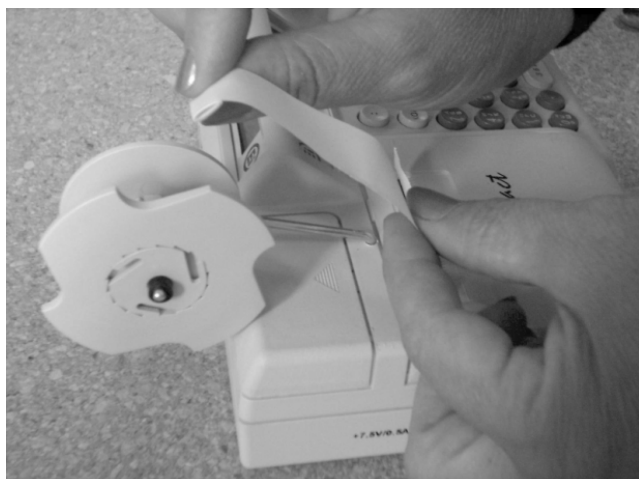
Вади се преостали папир (ако таквог има). Трака се може ослободити подизањем зелене полуге штампача.

Нове траке се очисте од лепљиве фолије и секу се под правим углом. Стављају се у кућиште за папир термоосетљивом површином одоздо. Контролна трака се ставља лево од траке рачуна.

Слободни крај контролне траке прилази доњем делу примајућег ваљка термоштампача. Притисне се тастер “▲” за увлачење папира при чему штампач прима папирну траку и увлачи је отприлике 5 см. На исти начин се ставља трака, десно од рачуна разделника.

Папир се провуче кроз отвор на поклопцу штампача а он се затвара благим притиском на предњем крају (поклопца). Тастером “▲” папир се увлачи до потребног нивоа за учвршћивање контролне траке на катуру за намотавање .

Тастатура и дисплеј

Тастатура СОМРАСТ касе има 23 тастера – 11 нумеричких и 12 функционалних.

ГЛАВА 2

Радни режими и режим R – Продаје

- * Опис радних режима
- * Режим укључивања/искључивања
- * Продаје
- * Поништавање продаја
- * Понављање последње продаје
- * Завршетак рачуна и плаћања

Опис радних режима

Регистар каса СОМРАСТ ради у четири режима до којих се приступа помоћу лозинке, и у једном режиму тестирања до кога се приступа без лозинке. После укључивања, тастером “УКЉ/ИСК”, на дисплеју се покаже “- -”. Из нерадног стања касе “- -“ могу се бирати режими рада притиском тастера:

Тастер	Режим
0	Програмирање режима за рад са RS 232 интерфејсом
1	Продаје R
2	Извештаји X 3 са подрежимима: <ul style="list-style-type: none"> • X,3-8 – текући извештаји • X,1-2- извештаји фискалне меморије • X,9 – историја пореских стопа
3	Извештаји: <ul style="list-style-type: none"> • Z, T1 дневни финансијски извештај • Z са нулирањем
4	Програмирање PGM са подрежимима: <ul style="list-style-type: none"> • PGM.1 – програмирање радне меморије касе • PGM.2 – програмирање фискалне меморије • PGM.3 – фискализација
5	Подешавање сата
6	Режим тестирања
7	Режим калкулатора
8	Читање програмске меморије
9	Читање фискалне меморије

Из сваког стања касе притиском тастера “УКЉ/ИСК” се прелази у стање “- -“.

После притиска тастера за бирање радног режима (тастери 1, 2, 3, 4 ,5 ,6 или 7) на дисплеју се показује позив за укуцавање лозинке (осам цртица).

За приступ режиму касир уводи своју лозинку и притисне тастер “ЗБИР”.

Режиму **R** се приступа лозинкама свих касира.

Режиму **X** се прилази лозинкама касира и лозинком администратора.

Режиму **Z** се може приступити лозинком администратора, а режиму **P** лозинком администратора и сервисном лозинком, при чему администратор има приступ једино режиму P1.

Режим укључивања/искључивања

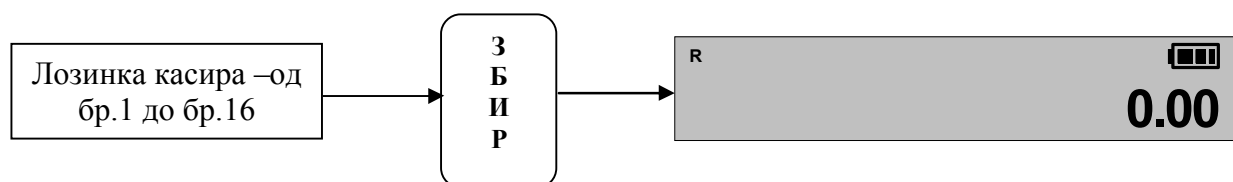
Каса се може искључити само у стању “- -“ притиском на тастер “УКЉ/ИСК” и прелази у режим ниске потрошње. Из овог режима се излази поновним притиском горњег тастера при чему је каса у режиму “- -“.

НАПОМЕНА: При нестанку напајања каса сама прелази на режим ниске потрошње. Када се напон поново појави, мора се притиснути тастер “УКЉ/ИСК” за прелаз на режим “- -“.

Режим R – Продаје

Режим Продаје R јесте основни радни режим СОМРАСТ касе.

Режиму се може приступити лозинком сваког касира.

ВАЖНО!!! Лозинка касира може да има између 4 и 8 бројева. У току производње касе програмиране су следеће лозинке:

- за касира 1 – 0001
- за касира 2 – 0002
- за касира 3 – 0003
- за касира 4 – 0004
- за касира 5 – 0005
- за касира 6 – 0006
- за касира 7 – 0007
- за касира 8 – 0008
- за касира 9 – 0009
- за касира 10 – 0010
- за касира 11 – 0011
- за касира 12 – 0012
- за касира 13 – 0013
- за касира 14 – 0014
- за касира 15 – 0015
- за касира 16 – 0016
- за администратора – 12345678

Функција тастера у режиму Продаје R

Тастери	Функције
<div style="display: flex; flex-direction: column; align-items: center; gap: 10px;"> <div style="display: flex; gap: 20px;"> <div style="border: 1px solid black; border-radius: 10px; padding: 5px 15px; text-align: center;">0</div> <div style="border: 1px solid black; border-radius: 10px; padding: 5px 15px; text-align: center;">9</div> </div> <div style="border: 1px solid black; border-radius: 10px; padding: 5px 15px; text-align: center;">.</div> </div>	Нумерички тастери којима се уносе шифре, цене, количине, проценти и други нумерички подаци.
<div style="border: 1px solid black; border-radius: 10px; padding: 5px 15px; text-align: center;"> УКЉ ИСК </div>	Укључивање апарата. Брисање погрешно унетих података. Притисне се обавезно после појављивања симбола С на дисплеју.
<div style="border: 1px solid black; border-radius: 10px; padding: 5px 15px; text-align: center;">▲</div>	Увлачење папира.
<div style="border: 1px solid black; border-radius: 10px; padding: 5px 15px; text-align: center;">БР</div>	Брисање погрешно унешених података. Притиска се обавезно после појављивања симбола С на дисплеју.
<div style="border: 1px solid black; border-radius: 10px; padding: 5px 15px; text-align: center;"> КОЛ x </div>	Означава да је откуцани број – количина.
<div style="border: 1px solid black; border-radius: 10px; padding: 5px 15px; text-align: center;"> БК - </div>	Увођење баркода преко тастатуре
<div style="border: 1px solid black; border-radius: 10px; padding: 5px 15px; text-align: center;">АРТ</div>	Означава да је откуцана шифра артикла.
<div style="border: 1px solid black; border-radius: 10px; padding: 5px 15px; text-align: center;"> ПНВ + </div>	Понављање последње продаје .
<div style="border: 1px solid black; border-radius: 10px; padding: 5px 15px; text-align: center;">МЗБ</div>	Међузбир. Притиска се обавезно пре коришћења процентног попушта или повишице.
<div style="border: 1px solid black; border-radius: 10px; padding: 5px 15px; text-align: center;"> ПОН ÷ </div>	Поништавање продаје. Исправка.
<div style="border: 1px solid black; border-radius: 10px; padding: 5px 15px; text-align: center;">ОД</div>	Бирање одељења од 0 до 9.
<div style="border: 1px solid black; border-radius: 10px; padding: 5px 15px; text-align: center;">НП</div>	Израчунавање дуговане суме и безготовинско плаћање. Завршетак исечка.
<div style="border: 1px solid black; border-radius: 10px; padding: 5px 15px; text-align: center;"> З Б И Р = </div>	Израчунавање дуговане суме и плаћање у готовини.

Из сваког стања регистар касе притиском тастера “УКЉ/ИСК” се прелази у стање “- -“.

Укуцавање количина

Укуцавање количина дате робе у СОМРАСТ касу се врши помоћу нумеричких тастера и функционалног тастера “КОЛ”. У касу се може уписати највећа количина 99999,999. Децимални део броја (ако има таквог) се одваја од целог броја уз помоћ тастера “.”. Ако се то не обави, каса схвата да су укуцане цифре цео број (види ниженаведени пример):

П р и м е р: Укуцавање количине од 17 комада датог артикла

Тастери, поступак и приказ на дисплеју

1 7	Укуцавање количине помоћу нумеричких тастера.	R 0.17
КОЛ	Означено да је унешена количина	R QTY 17.000

П р и м е р: Укуцавање количине од 1 кг 125 г датог артикла

Тастери, поступак и приказ на дисплеју

1	Унос килограма.	R 0.01
.	Укуцавање децимале за евидентирање целог броја	R 1
1 2 5	Укуцавање децималног дела (грама).	R 125
КОЛ	Означава да је укуцана количина.	R QTY 125

Унос података са електронских вага

Ако је количина робе – тежина, она се може добити аутоматски са електронских вага прикључених на RS 232 интерфејсу Роба се ставља на вагу која је претходно укључена и спремна за рад. После тога, кад се вага више не љуља притисне се тастер “КОЛ”. Код нормалне комуникације између касе и ваге на дисплеју касе се појављује измерена количина. Ако нема комуникације, приказује се ГР 05 (грешка у комуницирању).

Порука за грешку се поништава притиском “УКЉ/ИСК” и поновним притиском тастера “КОЛ” се стартује нов покушај за добијање количине са електронске ваге.

Напомена: Рад са електронским вагама се претходно програмира у подрежиму 0.

Обављање продаје помоћу СОМРАСТ регистар касе

СОМРАСТ каси се могу програмирати параметри 3000 различитих артикала и 10 одељења односно најчешће коришћених артикала у том одељењу (бираних помоћу тастера “ОД” и цифара од 0 до 9).

Параметри:

- **назив артикла (до 36 симбола)**
- **пореска стопа (1 цифра вредности од 0 до 8)**
- **Цена (до 9 цифара)**
- **одељење (од 0 до 9)**

Укуцавање параметара у меморију касе врши програмер помоћу табела (види главу Програмирање).

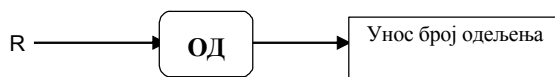
Помоћу касе се могу продавати само артикли са претходно програмираним ценама. Првобитно су сви артикли програмирани са ценом 0, пореском стопом 0 и одељењем 1. За време продаје се могу уносити цене за одељења и за артикле.

Забрањења је продаја артикала чији називи нису претходно програмирани.

Продаја са програмираним ценама

1. Продаја робе са програмираним ценама помоћу тастера “ОД”.

За сваку од група се може програмирати цена најчешће продаваног артикла. Притиском на тастер “ОД” и тастер од 0 до 9 (на пример “1”) продаја оваквог артикла се евидентира.

Пример: Продаја из одељења 3 робе по цени 123.00 која је програмирана као најчешће коришћена:

Тастери, поступак и приказ на дисплеју

ОД	Избор одељења (најчешће продаваног артикла).	
3	Избор артикла из одељења 3. На дисплеју се приказује програмирана цена за ово одељење и евидентира се продаја по одговарајућој пореској стопи.	

2. Продаја једног артикла са програмираном ценом

Помоћу шифара се могу продавати 3000 артикала, са или без уноса количине. Нумеричким тастерима бира се једино шифра артикла – на пример “12” и притиска на тастер “АРТ”. Тиме регистар касе евидентира продају једног комада артикла са шифром 12 по цени, по којој је он програмиран (на пример 5,65”).

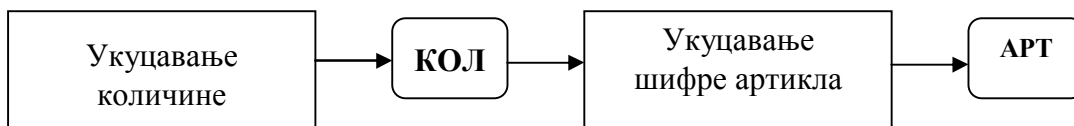
Пример: Продаја артикла који има шифру 12

Тастери, поступак и приказ на дисплеју

<div style="display: flex; flex-direction: column; align-items: center;"> <div style="display: flex; gap: 10px;"> <div style="border: 1px solid black; border-radius: 5px; padding: 5px; width: 30px; text-align: center;">1</div> <div style="border: 1px solid black; border-radius: 5px; padding: 5px; width: 30px; text-align: center;">2</div> </div> <div style="border: 1px solid black; border-radius: 5px; padding: 5px; width: 50px; text-align: center; margin-top: 10px;">АРТ</div> </div>	Порука да је унети број шифра. Евидентирање продаје.	R ▢
--	---	--

* “АРТ” се притиска увек када се мора означити: да је укуцани број – шифра артикла са програмираном ценом.

3. Продаја артикала са уносом количине

Пример: Продаја 5 ком. артикала са програмираном ценом 5,65 и шифром 12.

Тастери, поступак и приказивање на дисплеју

<div style="display: flex; gap: 10px;"> <div style="border: 1px solid black; border-radius: 5px; padding: 5px; width: 30px; text-align: center;">5</div> <div style="border: 1px solid black; border-radius: 5px; padding: 5px; width: 40px; text-align: center;">КОЛ</div> </div>	Укуцавање количине.	R QTY ▢▢▢ 5.000
<div style="display: flex; gap: 10px;"> <div style="border: 1px solid black; border-radius: 5px; padding: 5px; width: 30px; text-align: center;">1</div> <div style="border: 1px solid black; border-radius: 5px; padding: 5px; width: 30px; text-align: center;">2</div> </div>	Укуцавање шифре артикла	R ▢▢▢ 0.12
<div style="border: 1px solid black; border-radius: 5px; padding: 5px; width: 50px; text-align: center;">АРТ</div>	Означава да је укуцани број шифра артикла и завршетак продаје.	R ▢▢▢ 28.25

* “КОЛ” се притисне када се мора означити да је укуцани број – количина (види функције тастера).

Продаја по артиклима помоћу баркод скенера

СОМРАСТ каса дозвољава продају артикала уносом 13-цифреног номенклатурног броја уместо шифре.

Номенклатурни број се може унети са баркод-налепница на роби помоћу скенера прикљученог на RS 232 интерфејсу, без притискања тастера касе.

Претходно прикључен на касу и спреман за рад, скенер се уери према баркоду робе која се мора продати и за коју су претходно програмирани назив, цена и баркод. Кад је баркод прочитан верно, чује се кратки звучни сигнал, на индикатору се појављује програмирана цена артикла а штампач штампа продају.

Каса подржава баркодове роба према стандардима EAN14, EAN13 и EAN8.

Ако скенер не може да прочита баркод он се може унети са тастатуре касе и ако се притисне тастер ”БК”.

Напомена: Рад са баркод скенером је дозвољен ако је у подрежиму 0 касе предвиђен рад са баркодом.

Ако у режиму програмирања није унет номенклатурни број артикла, при покушају продаје појављује се ГР 03.

ПОНИШТАВАЊЕ ПРОДАЈЕ

Поништавање продаје се може вршити само до завршетка исечка (кад је већ започело плаћање) !

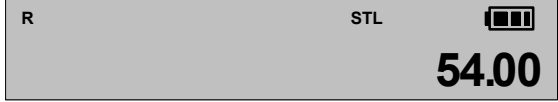
У СОМРАСТ регистар каси се може поништити последња извршена продаја као и нека од ранијих продаја у оквиру исечка.

Поништавање последње продаје се врши притиском на тастер “ПОН” !

Ако се мора поништити тачно одређена продаја, морамо да је унесемо поново, али после притиска на тастере “УКЉ/ИСК”, “ПОН”.

П р и м е р: Поништавање суме (6 динара) артикла 1.

Тастери, поступак и приказивање на дисплеју

	Тренутна сума – међузбир.	
 	Почетак поништавања продаје.	
 	Унос артикла који ће се поништити.	

ПОНАВЉАЊЕ ПОСЛЕДЊЕ ПРОДАЈЕ

Последњу продају можете да поновите само ако исечак није завршен притиском на “АРТ”. Колико пута притиснемо “АРТ”, толико пута ће се продаја поново извршити.

ЗАВРШЕТАК РАЧУНА И ПЛАЊАЊЕ

Рачун се завршава притиском тастера “ЗБИР” кад се плаћа у готовини, или тастером “НП” кад је реч о плаћању друге врсте. Ако се пре притиска тастера за неку врсту плаћања унесе износ, каса аутоматски обрачунава курсур.

Плаћање у готовини

Кад се плаћање врши у готовини, завршетак исечка се врши помоћу тастера “ЗБИР”. Због провере суме било би добро да се претходно притисне “МЗБ” при чему се појављује међузбир. После притиска тастера “ЗБИР” на дисплеју се укључи индикатор TTL и прикаже сума завршеног исечка.

Кад се након притиска тастера “МЗБ” унесе сума коју је потрошач дао, после притискања “ЗБИР” каса израчунава курсур за потрошача. У овом случају на дисплеју се укључи индикатор CHG и прикаже износ курсура. Штампа се завршетак исечка у коме су приказани укупна сума, сума примљена од потрошача.

Безготовинска плаћања

Каса може такође да евидентира безготовинска плаћања што се врши помоћу тастера “НП”. Њиме се могу обезбедити 4 врсте плаћања. Након притиска тастера “НП” бира се број врсте плаћања (0 – 2).

- 1 – на дисплеју се појављује НП 1 – плаћање чеком
- 2 – на дисплеју се појављује НП 2 – плаћање картицом
- 0 – на дисплеју се појављује НП 0 – плаћање у готовом. (Подразумева се да се “НП” и не мора притискати. После “ЗБИР” одмах се активира плаћање у готовом, независно од тога, какво је било последње плаћање).

За две допунске врсте плаћања је могуће да се претходно програмирају назив и курс у односу на основно плаћање “у готовини”. Кад се програмирани курс за неку од врста плаћања разликује од 1,000 каса ће га сматрати као валутно и кад се користи, обавезно се уноси износ примљен од потрошача.

Ако је сума довољна за укупну суму у исечку, он се завршава, а када је сума већа него прерачунати износ обрачунава се курсур.

Кад је изабрана врста плаћања са курсом 1,000, могуће је завршити исечак без уноса износа, при чему, ако се он унесе, израчунава се курсур, као што се то врши при плаћању у готовини.

Из режима се излази притиском тастера “УКЉ/ИСК” само ако није већ започет нови исечак.

Мешовито плаћање

Могућа је мешовита врста плаћања. Када сума која је примљена од потрошача за одговарајућу врсту плаћања није довољна да би била плаћена укупна сума према исечку, обрачунава се остатак укупне суме “у готовини”. Исечак се може завршити другом врстом плаћања. Исечак се завршава када су прорачуната сума и сума добијена од потрошача једнаке или веће него што је укупна сума у исечку.

Исечак који каса штампа по завршетку сваке продаје има следећи изглед и садржај:

	Назив фирме Адреса фирме Назив објекта Адреса објекта ПИБ : 123456789026 ИБФМ: Е1000030	Порески идентификациони број Идентиф. број фискалног модула
	----- Статистички број Број телефона 01 КАСИР 1 -----	Рекламни блок Име касира
<АРТ>	Хлеб Сава 500 20,00 А	Назив производа Цена и ознака пореске стопе
<АРТ>	Млеко Суб.3.2. 32,00 А	
	СТОРНО Хлеб Сава 500 20,00 А	
Тастер <ЗБИР>	----- СА: 0,00% ПА: 0,00 ПТ: 0,00 ЕА: 35,20 ЕТ: 35,20 -----	Пореска спопа “А” Износ пореза по пореској стопи “А” Укупан износ пореза Евидентирани промет по пор.стопе”А” Укупно евидентирани промет
	ЗА УПЛАТУ: 35,20	Укупно евидентирани промет
	ГОТОВИНА: 35,20	Уплаћени износ готовином
	УПЛАЋЕНО: 35,20	Укупно уплаћено
	ПОВРАЋАЈ: 0,00	Износ повраћаја
	28.08.2003 – 13:50	Датум и време сачињавања фиск.исечка
	БР: 53 	Редни број фиск.исечка и фиск.лого
	

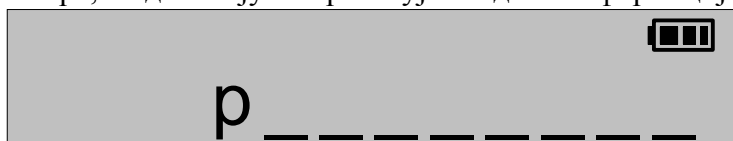
ГЛАВА 3

Режим X – Извештаји

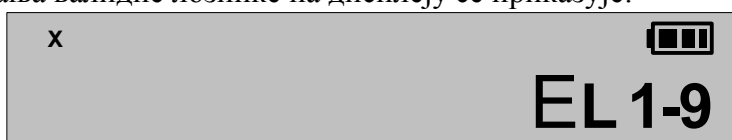
- * X Дневни извештаји
- * Извештаји фискалне меморије

- **X ДНЕВНИ ИЗВЕШТАЈИ**

Овом режиму се приступа из стања “- -” касе притиском тастера “2”. Каса очекује укуцавање лозинке касира, на дисплеју се приказује следећа информација:

После укуцавања валидне лозинке на дисплеју се приказује:

касир може да притисне тастере од “0” до “9” или “ЗБИР”. Притиском “0” излази се у “- -”.

Притиском тастера “ЗБИР” се позива читање дневног финансијског извештаја.

Извештај по артиклима. Позива се притиском тастера “3” и штампа:

ИЗВЕШТАЈ #3 АРТИКАЛ	
Назив артикала	#005 АРТИКАЛ 5 .
	5,68
Промет артикала	#500 АРТИКАЛ 500 .
	7644,00

Укупни промет	СУМА: 7649,68

19.04.2003. - 14:19	

2. Извештај по одељењима: Позива се притиском тастера “4” и штампа:

- назив и промет одељења
- бројеве одељења

ИЗВЕШТАЈ #4 ОДЕЉЕЊЕ	
Назив одељења	#1 ОДЕЉЕЊЕ 1 .
	8830,19
Промет одељења	#2 ОДЕЉЕЊЕ 2 .
	724,45
	#3 ОДЕЉЕЊЕ 3 .
	1432,12
Укупни промет	СУМА: 10986,76

19.04.03 -14:20	

3. Извештај по пореским стопама. Позива се притиском тастера “5” и штампа:

- активни комплет пореских стопа
- промет по свакој стопи
- нето по свакој стопи
- порез по свакој стопи
- укупан промет, промет за робу без пореза, робу са порезом

ИЗВЕШТАЈ #5	
ИЗН.-ПРОМЕТ, ПОРЕЗА	
СА :	00.00%
ПРОМЕТ:	10245,00
НЕТО:	10245,00
ПОРЕЗ:	0,00
СГ:	00.00%
ПРОМЕТ:	164,04
НЕТО:	164,04
ПОРЕЗ:	0,00
СД	20.00%
ПРОМЕТ:	369,57
НЕТО:	369,57
ПОРЕЗ:	0,00
СЂ	20.00%
ПРОМЕТ:	1246,94
НЕТО:	1246,94
ПОРЕЗ:	0,00
СЕ	20.00%
ПРОМЕТ:	296,25
НЕТО:	296,25
ПОРЕЗ:	0,00
СЖ:	** **%
ПРОМЕТ:	0,00
НЕТО:	0,00
ПОРЕЗ:	0,00
СИ:	** **%
ПРОМЕТ:	0,00
НЕТО:	0,00
ПОРЕЗ:	0,00
0,00 СЈ:	** **%
ПРОМЕТ:	0,00
НЕТО:	0,00
ПОРЕЗ:	0,00
0,00 СК:	** **%
ПРОМЕТ:	0,00
НЕТО:	0,00
ПОРЕЗ:	0,00
ПРОМЕТ:	12321.80
ПРОМЕТ БЕЗ ПОРЕЗА:	
10409.04	
ПРОМЕТ СА ПОРЕЗОМ:	1912.76
ПОРЕЗ:	1111,66

19.04.2003. - 14:21	

4. Извештај о активном касиру. Позива се притиском тастера “6” и штампа:

ИЗВЕШТАЈ #5	
КАСИР	
Име/презиме и број касира	КАСИР 5 #5 .
Број купаца	Број купаца: 3
Вредност поништавања	СТОРНО: 0.00
Суме у готовом	ГОТОВИНА: 1322,60
Укупан промет	ПРОМЕТ: 1322,60

19.04.2003. -14:35	

Ако је режиму X приступио администратор, притиском тастера 6 се штампа извештај пружајући информацију о 16 касира посебно, тј. број потрошача, поправке, и укупни промет.

5. Општи извештај касе. Овај извештај је аналогичан извештају о касиру. У њему су сумиране вредности за све касире. Позива се притиском тастера “7” и штампа:

ИЗВЕШТАЈ #7	
ИЗНОС	
Број купаца	Број купаца: 3
Број поништавања	СТОРНО: 0
и њихова вредност	. 0.00
	АРТИКАЛ: 50,00
	ОДЕЉЕЊЕ: 1096,63
Суме у готовом	ГОТОВИНА: 1322,60
Укупан промет	ИЗНОС: 1322,60

19.04.2003. - 14:25	

6. Извештај артикала са не-нултим ценама. Позива се тастером “8” и штампа:

Шифра артикла и назив артикла
Пореска стопа и одељење артикла

ИЗВЕШТАЈ #8	
АРТ.НЕ-НУЛТА ЦЕНА	
#005 АРТИКАЛ 5	.
A*ОД:1	5,68
#500 АРТИКАЛ 500	.
B*ОД:2	7644,00

19.04.2003. - 14:22	

Цена артикала

7. Историја пореских стопа. Позива се притиском тастера “9” и штампа:

Вредност пореских стопа

ИЗВЕШТАЈ #9	
ПОРЕЗ	

УС: 0	
БС: 0	
15.04.03 -	15:00
СА: 0,00%	
СГ: 0,00%	
СД: 20,00%	
СЂ: 20,00%	
СЕ: 20,00%	
СЖ: **, **%	
СИ: **, **%	
СЈ: **, **%	
СК: **, **%	

19.04.2003. - 14:19	

8. Дневни извештај без нулирања. Позива се притиском тастера “ЗБИР” и штампа информацију о дневном извештају.

Порески идентификациони број Идентификациони број фискалног модула	Назив фирме Адреса фирме Назив објекта Адреса објекта ПИБ : 123456789026 ИБФМ: Е1000030
Укупан број ресета Број ресета у извештајном периоду	Пресек стања УР: 10 БР: 0
Укупан број промена пореских стопа Број промена пореских стопа у извештајном периоду Вредност пореске стопе "А" у процентима	УС: 2 БС: 0 СА: 0,00% СГ: 0,00% СД: 20,00% СЂ: 20,00% СЕ: 20,00% СЖ: **, **% СИ: **, **% СЈ: **, **% СК: **, **%
Вредност пореске стопе "Ж" је недефинисана	ПА: 0,00 ПГ: 0,00 ПД: 20,00 ПЂ: 20,00 ПЕ: 20,00 ПЖ: ПИ: ПЈ: ПК: ПТ:
Износ пореза по пореској стопи "А"	ЕА: 0,00 ЕГ: 0,00 ЕД: 20,00 ЕЂ: 20,00 ЕЕ: 20,00 ЕЖ: ЕИ: ЕЈ: ЕК: ЕТ: 0,00
Износ укупног пореза у извештајном периоду	ГОТОВИНА:
Вредност промета по пореској стопи "А"	ЧЕК:
Вредност укупног промета	КАРТИЦА:
Средство плаћања умањено за повраћај средства	28.08.2003.-14:45 БИ: 40 - 78 БД: 24 БП: 2395
Средство плаћања	
Укупно плаћено средством	
Датум и време сачињавања пресека стања Редни број првог и последњег фискалног исечка у и.п. Редни број последњег дневног извештаја Број преосталих дневних извештаја и фискални лого	

- **ИЗВЕШТАЈИ ФИСКАЛНЕ МЕМОРИЈЕ**

Када је фискална меморија уведена у експлоатацију, овај режим се користи за читање из фискалне меморије дневних извештаја и за израду периодичних извештаја. Њима се приступа на следећи начин:

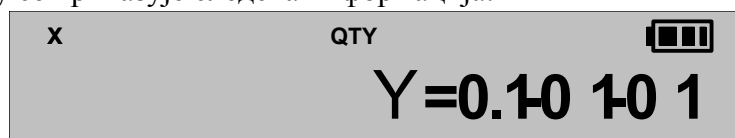
Кад изаберемо “1”, притискамо “ЗБИР” и на дисплеју се приказује следећа информација:

Ово је датум почетка извештаја у формату ДД-ММ-ГГ.

Затим потврђујемо помоћу “ЗБИР”.

На дисплеју се приказује следећа информација:

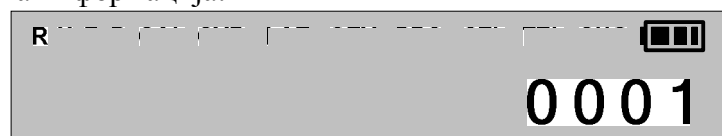

Ово је датум завршетка извештаја. Следи потврда са “ПОН” и извештај се штампа.

НАПОМЕНА: Каса прати, да ли су датуми исправни и не дозвољава да се пређе на следећи поступак, ако датум није исправан.

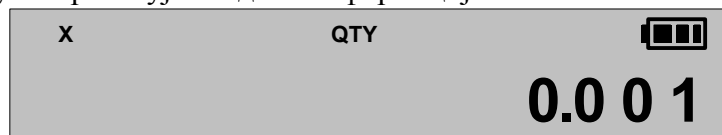
1. **Извештај по блоковима фискалне меморије:** Кад изаберемо “2” на дисплеју се приказује следећа информација:

Ово је блок почетка извештаја.

Затим потврђујемо помоћу “ЗБИР”.

На дисплеју се приказује следећа информација:

Ово је блок завршетка извештаја.

После потврђивања са “ЗБИР” извештај се штампа.

НАПОМЕНА: Каса прати, да ли су подаци о бројевима блокова исправни и не дозвољава да се пређе на следећи поступак, ако подаци нису исправни.

Порески идентификациони број	Назив фирме	ПИБ : 123456789026
Идентификациони број фискалног модула	Адреса фирме	ИБФМ: Е1000030
	Назив објекта	
	Адреса објекта	

	ПЕРИОДИЧНИ ИЗВЕШТАЈ	
	17.08.2003	
	24.08.2003	

Укупан број ресета	УР:	10
Број ресета у извештајном периоду	БР:	0

Укупан број промена пореских стопа	УС:	2
Број промена пореских стопа у извештајном периоду	БС:	0
Вредност пореске стопе "А" у процентима	СА:	0,00%
	СГ:	0,00%
	СД:	20,00%
	СЂ:	20,00%
	СЕ:	20,00%
Вредност пореске стопе "Ж" је недефинисана	СЖ:	**, **%
	СИ:	**, **%
	СЈ:	**, **%
	СК:	**, **%

Износ пореза по пореској стопи "А"	ПА:	0,00
	ПГ:	0,00
	ПД:	1231,87
	ПЂ:	1256,40
	ПЕ:	5015,13
	ПЖ:	0,00
	ПИ:	0,00
	ПЈ:	0,00
	ПК:	0,00
Износ укупног пореза у извештајном периоду	ПТ:	7503,40

Вредност промета по пореској стопи "А"	ЕА:	700,00
	ЕГ:	1100,00
	ЕД:	7391,20
	ЕЂ:	7538,40
	ЕЕ:	30090,80
	ЕЖ:	0,00
	ЕИ:	0,00
	ЕЈ:	0,00
	ЕК:	0,00
Вредност укупног промета	ЕТ:	46820,40

Датум и време сачињавања периодичног извештаја	28.08.2003. – 14:45	
Редни број првог и последњег фискалног исечка у и.п.	БИ: 40 - 78	
Редни број првог и последњег дневног извештаја у и.п.	БД: 15 - 20	
Број преосталих дневних извештаја и фискални лого	БП: 1980	

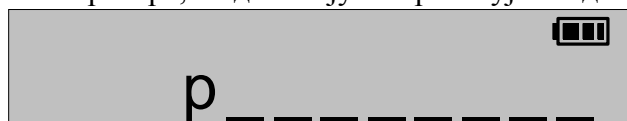
Из ових режима се излази задржавањем “УКЉ/ИСК” .

ГЛАВА 4

Режим Z – Дневни извештаји и нулирање

- ДНЕВНИ ИЗВЕШТАЈИ И НУЛИРАЊЕ

Овом режиму се приступа из стања “- -” касе притиском тастера “З”. Каса очекује укуцавање лозинке администратора, на дисплеју се приказује следећа информација

После укуцавања исправне лозинке на дисплеју се приказује:

тј. оператор може да притисне тастере “ЗБИР” . Притиском “УКЉ/ИСК” излази се у “- -”. Притиском на “ЗБИР” штампа се информација дневног извештаја са нулирањем и уписом у фискалну меморију.

Порески идентификациони број	Назив фирме	ПИБ : 123456789026
Идентификациони број фискалног модула	Адреса фирме	ИБФМ: Е1000030
	Назив објекта	
	Адреса објекта	
	ДНЕВНИ ИЗВЕШТАЈ	
Укупан број ресета	УР: 5	
Број ресета у извештајном периоду	Бр: 1	
Датум, време и тип ресета	28.08.2003. - 15:35	
Укупан број промена пореских стопа	УС: 3	
Број промена пореских стопа у извештајном периоду	БС: 1	
Датум и време промене пореских стопа	28.08.2003. - 15:35	
Вредност пореске стопе "А" у процентима	СА: 0,00%	
	СГ: 10,00%	
	СД: 20,00%	
	СЂ: 20,00%	
	СЕ: 20,00%	
Вредност пореске стопе "Ж" је недефинисана	СЖ: **, **%	
	СИ: **, **%	
	СЈ: **, **%	
	СК: **, **%	
Износ пореза по пореској стопи "А"	ПА: 0,00	
	ПГ: 0,00	
	ПД: 1231,87	
	ПЂ: 1256,40	
	ПЕ: 5015,13	
	ПЖ: 0,00	
	ПИ: 0,00	
	ПЈ: 0,00	
	ПК: 0,00	
Износ укупног пореза у извештајном периоду	ПТ: 7503,40	
Вредност промета по пореској стопи "А"	ЕА: 700,00	
	ЕГ: 0,00	
	ЕД: 7391,20	
	ЕЂ: 7538,40	
	ЕЕ: 30090,80	
	ЕЖ: 0,00	
	ЕИ: 0,00	
	ЕЈ: 0,00	
	ЕК: 0,00	
Вредност укупног промета	ЕТ: 45720,40	
Датум и време сачињавања дневног извештаја	28.08.2003. – 14:45	
Редни број првог и последњег фискалног исечка у и.п.	БИ: 68 - 78	
Редни број дневног извештаја	БД: 24	
Број преосталих дневних извештаја и фискални лого	БП: 2395	

СОМРАСТ даје упозоравајућу поруку о броју преосталих извештаја који се могу уписати у фискалну меморију, ако их има мање од 50.

XX Број преосталих дневних извештаја

До увођења касе у експлоатацију сви документи које она издаје јесу врсте **ИНФО**. Из овог режима се излази задржавањем “УКЉ/ИСК” или помоћу “0”.

ПОРУКЕ О ГРЕШКАМА

На дисплеју се могу појавити следеће грешке у виду:

ГРЕШКА	ОПИС
1	Препуњено
2	Недефинисана пореска група
3	Нема таквог артикла
4	Нулта цена
5	Артикли или одељење бес имена
6	Грешка у фискалној меморији
7	Нема папира у штампачу
8	Висока температура главе штампача
9	Грешка сата
10	Ниски напон
11	Препуњено - у фискалној меморији
12	Број ресета већи од 50
13	Препуњење максималног дневног промета, капацитет>XXX XXX XXX (,) XX
14	Отказивање дисплеја
15	Грешка при комуникацији са периферијом

ГЛАВА 5

РЕЖИМ ПРОГРАМИРАЊЕ

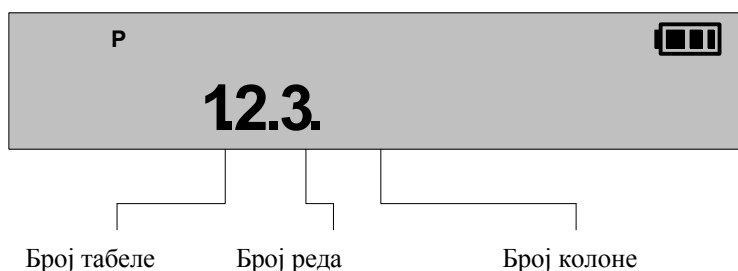
- Програмирање потрошачке меморије
- Програмирање фискалне меморије
- Увођење фискалне меморије у експлоатацију
- Избор периферног уређаја

Режиму програмирања приступа се из стања “- -” само код нулиране касе после притиска тастера “4” и укуцавања лозинке (администратора или сервисера). Ако је укуцана лозинка администратора, доступна је програмирању само потрошачка меморија, док су код сервисне лозинке доступни сви нивои програмирања. После почетка режима “Програмирање” са сервисном лозинком на дисплеју се приказује:

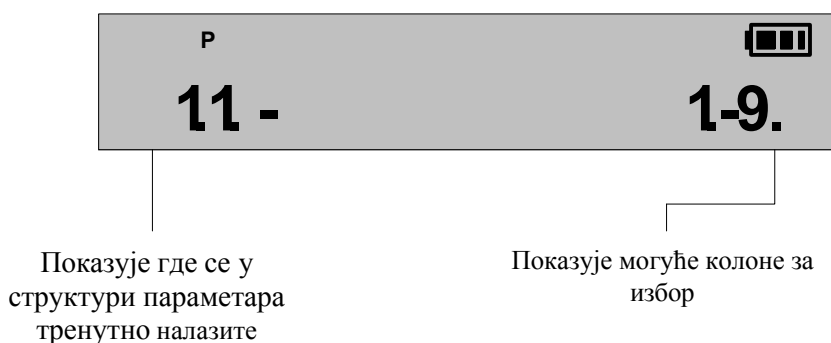

Програмирање радне меморије бира се притиском нумеричког тастера “1”.
 Програмирање фискалне меморије бира се притиском нумеричког тастера “2”.
 Увођење фискалне меморије у експлоатацију бира се притиском нумеричког тастера “3”.

Сви параметри који се могу програмирати обликовани су у табеле. Свака табела има одређени број редова, сваки ред – колоне, при чему су колоне симболичке и нумеричке. На дисплеју се параметри приказују на следећи начин:

Када сте у режиму програмирања, на дисплеју се приказује следећа информација према којој се можете оријентисати у којој сте табели, на ком реду и на којој колони се налазите и какве су ваше могућности за избор:

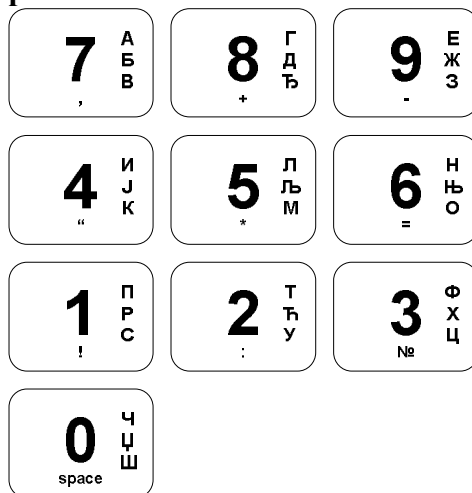
Функције тастера

У режиму програмирања се уносе сви параметри потребни за правилан рад касе. Помоћу одређених функционалних и нумеричких тастера прилази се потребном параметру, он се укуцава, исправља, штампа и уписује.

Функционални тастери

УКЉ ИСК	Притиском на овај тастер претходно укупна вредност се брише. Притиском на овај тастер независно од тога у којој сте табели, на ком реду или колони се налазите, програмирање се зауставља и каска прелази на режим “_ _”.
ОД	Притиском овог тастера се враћа на почетак табеле.
АРТ	Притиском овог тастера се приступа уносу нове вредности за дату колону.
НП	Притиском овог тастера се на штампачу штампа одређени параметар.
МЗБ	Притиском овог тастера се потврђује унета вредност и излази се из режима уноса за дату колону.
З Б И Р	Притиском овог тастера се информација о датом параметру уписује у меморију.

Информациони тастери

Информациони тастери у режиму уноса цифарне информације уписују приказану цифру, а у режиму уноса симболичке информације уписује се једно од симбола (слово или знак). Који ће симбол бити уведен зависи од броја притисака на одговарајући тастер. Усклађеност између тастера (броја притискања) и унетог симбола приказано је на следећој табели:

Тастер	Број притискања када се укуцава текст							
	1	2	3	4	5	6	7	8
“0”	“Ч” – 215	“Ц” – 143	“Ш” – 216	“ч” – 247	“ц” – 159	“ш” – 248	“space” – 32	“0” – 48
“1”	“П” – 207	“Р” – 208	“С” – 209	“п” – 239	“р” – 240	“с” – 241	“!” – 33	“1” – 49
“2”	“Т” – 210	“Ђ” – 142	“У” – 211	“т” – 242	“ђ” – 158	“у” – 243	“:” – 58	“2” – 50
“3”	“Ф” – 212	“Х” – 213	“Ц” – 214	“ф” – 244	“х” – 245	“ц” – 246	“№” – 185	“3” – 51
“4”	“И” – 200	“Ј” – 163	“К” – 202	“и” – 232	“ј” – 188	“к” – 234	“”” – 148	“4” – 52
“5”	“Л” – 203	“Љ” – 138	“М” – 204	“л” – 235	“љ” – 154	“м” – 236	“*” – 42	“5” – 53
“6”	“Н” – 205	“Њ” – 140	“О” – 206	“н” – 237	“њ” – 156	“о” – 238	“=” – 61	“6” – 54
“7”	“А” – 192	“Б” – 193	“В” – 194	“а” – 224	“б” – 225	“в” – 226	“,” – 44	“7” – 55
“8”	“Г” – 195	“Д” – 196	“Ђ” – 128	“г” – 227	“д” – 228	“ђ” – 144	“+” – 43	“8” – 56
“9”	“Е” – 197	“Ж” – 198	“З” – 199	“е” – 229	“ж” – 230	“з” – 231	“-” – 45	“9” – 57

Врсте режима за унос

Унос броја

У овом режиму на дисплеју се појављује:

Дозвољени тастери у овом режиму су “0”-“9”, “УКЉ/ИСК”, “МЗБ”.

У овом режиму каса аутоматски прати величину укуцаног броја и не дозвољава укуцавање вредности ван ове величине.

Унос процента

У овом режиму на дисплеју се показује:

Дозвољени тастери у овом режиму су “0”-“9”, “УКЉ/ИСК”, “МЗБ”.

Опсег у режиму уноса процента је од 0.00% до 99.99% при чему се укуцавају само бројеви без децимале. (На пример: за 1.23% се укуцава “123”, за 0.10% се укуцава “10”, за 0.03% се укуцава “3”, за 50.50% се укуцава “5050”. Обратите пажњу да се нуле испред децимале не укуцавају али после ње обавезно!).

Напомена: Забрањена пореска стопа се уноси укуцавањем “ ” (четири тачке)

Унос цене

У овом режиму на дисплеју се појављује:

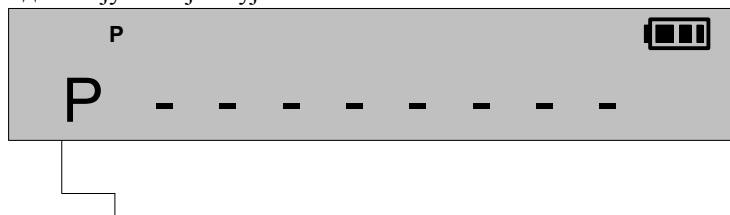

Дозвољени тастери у овом режиму су “0”-“9”, “УКЉ/ИСК”, “МЗБ”.

Дозвољени опсег у овом режиму је од 0.00 до 9 999 999.99 за децималне бројеве. Обратите пажњу да се овде не укуцава децимала, али небитне нуле после ње се укуцавају (када се укуцавају децимални бројеви), тј. за цену 1.23 се укуцава “123”, за 15.6 се укуцава “1560”, за 1234.00 се укуцава “123400”.

Унос лозинке

У овом режиму на дисплеју се појављује:

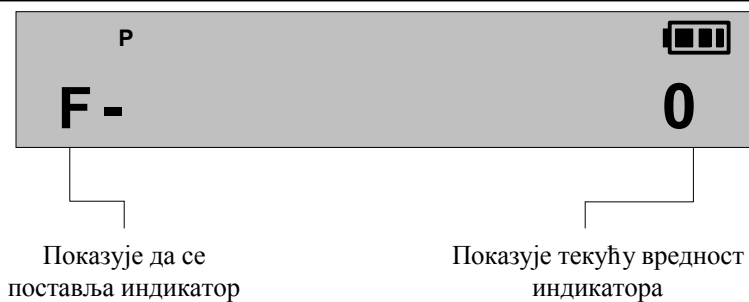

Дозвољени тастери у овом режиму су “0”-“9”, “УКЉ/ИСК”, “МЗБ”.

Лозинка може да има између 4 и 8 бројева а најмање 4.

Унос текста

У овом режиму на дисплеју се појављује:

Дозвољени тастери у овом режиму су “0”-“9”, “УКЉ/ИСК”, “МЗБ”.
Индикатори могу имати вредност 0 или 1. После уноса потребне вредности притисне се “МЗБ”.

ТАБЕЛЕ И ПАРАМЕТРИ У ВЕЗИ СА ПРОГРАМИРАЊЕМ КАСЕ**1. ПРОГРАМИРАЊЕ РАДНЕ МЕМОРИЈЕ****1.1. Рекламни клишеји (таблица 1.1)**

Број колоне	Назив параметра	Опсег	Напомена
1	Порука 1-ви ред одозго	највише 18 симбола	Подразумева се да је празно
2	Порука 2-ги ред одозго	највише 18 симбола	Подразумева се да је празно
3	Порука 3-ћи ред одозго	највише 18 симбола	Подразумева се да је празно
4	Порука 4-ги ред одозго	највише 18 симбола	Подразумева се да је празно
5	Штампање поруке 1 одозго	0 или 1	0 – не штампа се, 1 – штампа се. подразумева се да је 0
6	Штампање поруке 2 одозго	0 или 1	
7	Штампање поруке 3 одозго	0 или 1	
8	Штампање поруке 4 одозго	0 или 1	
9	Штампање графичког логоа	0 или 1	

1.2. Одељења – (Таблица 1.2)

Број колоне	Назив параметра	Опсег	Напомена
1	Број одељења	Од 0 до 9	
2	Назив одељења (најчешће коришћеног артикла)	највише 18 симбола текст	Подразумева се STAND x (x=од 1 до 8)
3	Пореска група	Од 0 до 8	Подразумева се 0
4	Најчешће коришћена цена	До 10 бројева (највише 9 999 999,99)	Подразумева се 0.00. Децимала се не укуцава. Бројеви после ње се укуцавају обавезно.

1.3. Артикли (Таблица 1.3)

Број колоне	Назив параметра	Опсег	Напомена
1	Шифра артикла	Од 1 до 3000	
2	Назив артикла	највише 18 симбола	Подразумева се “ARTICLE xxx” (xxxx=1÷3000)
3	Назив артикла	највише 18 симбола	Подразумева се “ARTICLE xxx” (xxxx=1÷500)
4	Пореска стопа	од 0 до 8	Подразумева се 0
5	На ком одељењу је артикал	Од 0 до 9	Подразумева се 1
6	Цена	највише 9 бројева (9 999 999,99)	Подразумева се 0.00. Децимала се не укуцава. Бројеви после ње се укуцавају обавезно.
7	Номенклатурни број (БАРКОД)	највише 14 симбола	Подразумева се да је празно

1.4. Касири (Таблица 1.4)

Број колоне	Назив параметра	Опсег	Напомена
1	Број касира	Од 1 до 16	
2	Име касира	Највише 18 симбола	Подразумева се “OPERATOR x” (x=1÷16)
3	Лозинка касира	Од 4 до 8 бројева	Подразумева се 00xx; xx = број касира, тј. за касира бр.1 лозинка се подразумева да је 0001, а за касира бр.16 – 0016.

1.5. Врсте плаћања (Таблица 1.6)

Број колоне	Назив параметра	Опсег	Напомена
1	Број врсте плаћања	Од 1 до 3	
2	Назив врсте плаћања	Највише 18 симбола	
3	Курс врсте плаћања	Од 0 до 9 999 999,99	Подразумева се 1,00

1.6. Лозинка администратора (Таблица 1.7)

Број колоне	Назив параметра	Опсег	Напомена
1	лозинка администратора	од 4 до 8 бројева	Подразумева се 123456789

2. ПРОГРАМИРАЊЕ ФИСКАЛНЕ МЕМОРИЈЕ

Програмирање фискалне меморије као и фискализацију касе врши произвођач или овлашћене сервисна организација!

Када се купује каса и затим инсталира у неком објекту, да би се увела у експлоатацију морате се обратити овлашћеном сервису.

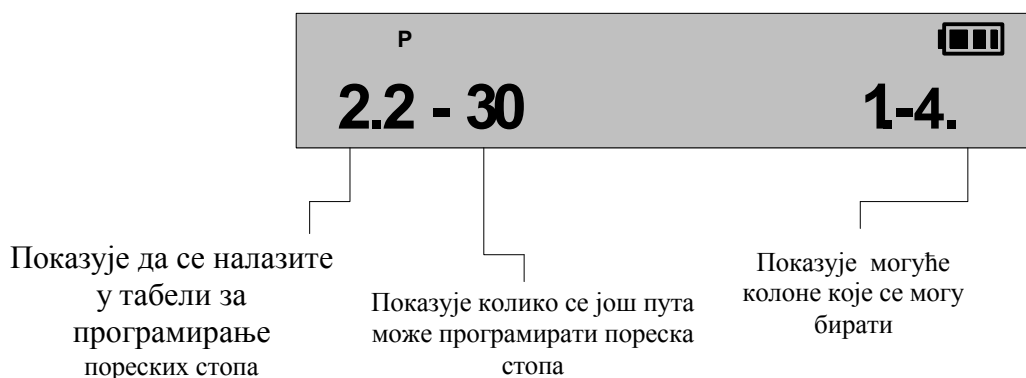
2.1. Подаци о трговцу:

Број колоне	Назив параметра	Опсег	напомена
1	Назив фирме	Највише 18 симбола.	Подразумева се празно. Може да се мења више пута.
2	Назив објекта	Највише 18 симбола.	Подразумева се празно. Може да се мења више пута.
3	Адреса фирме	Највише 18 симбола.	Подразумева се празно. Може да се мења више пута.
4	Број телефона објекта	Највише 18 симбола.	Подразумева се празно. Може да се мења више пута.
5	Статистички број	Највише 18 симбола.	Подразумева се празно. Може да се мења више пута.
6	Порески број (ПИБ)	Највише 14 симбола.	Подразумева се празно. Може да се упише само једном.

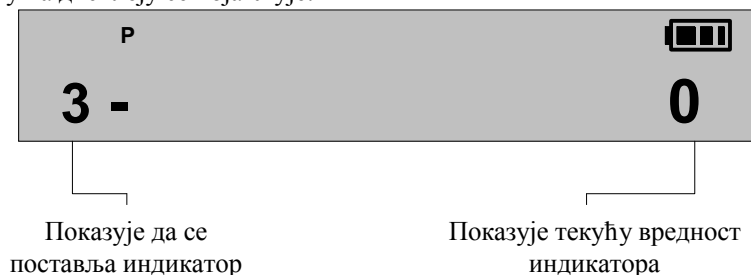
2.2. Пореске стопе (могу се мењати 30 пута):

Број колоне	Назив параметра	Опсег	Напомена
1	Број групе	Од 0 до 8	
2	Процент стопе	Од 0.00% до 99.99%	Подразумева се да је 0.00%

НАПОМЕНА: Бројач промена се смањује сваки пут притиском на тастер ЗБИР чак и у нефискалном моду.

3.УВОЂЕЊЕ У ЕКСПЛОАТАЦИЈУ (ФИСКАЛИЗАЦИЈА)

У овом режиму на дисплеју се појављује.

ако уређај није фискализован, и

ако је уређај фискализован.

Ако уређај није фискализован, фискализација се врши притиском тастера “ЗБИР”. Ако је уређај већ фискализован притисне се тастер “ЗБИР”, он већ има функцију тастера “НП”, тј. штампа се информација у вези са фискализацијом касе.

ПАЖЊА! Пре него се приступи фискализацији касе, обавезно је укуцавање података о фирми као и подешавање времена и датума!

4. ИЗБОР ПЕРИФЕРНОГ УРЕЂАЈА

Режиму избора врсте периферног уређаја приступа се из стања "--" притиском тастера 0. На дисплеју се појављује:

Нула (лево) показује да сте у режиму избора врсте периферног уређаја помоћу кога каса ради (**напомена**: могуће је радити само једном врстом уређаја истовремено). Постоје 7 могућности за бирање и то:

1. **Нема периферног уређаја.** Каса ради са интерфејсом за параметризацију са РС. Подешавање интерфејса: 57600 бит/сек, без контроле парности, 8 бита података, 1 стоп бит.
2. **Варе.** Подешавање интерфејса: 9600 бит/сек, без контроле парности, 8 бита података, 1 стоп бит.
3. **Баркод скенер.** Подешавање интерфејса: 38400 бит/сек, без контроле парности, 8 бита података, 1 стоп бит. Скенер мора да буде подешен према овим параметрима интерфејса да не би преносио симбол за контролну суму. Терминатор за завршетак мора да буде CR/LF и да конвертује стандард EAN на EAN 13. Програм касе подржава само стандарде EAN 8/13/14.
4. **ON-LINE режим.** Подешавање интерфејса: 57600 бит/сек, без контроле парности, 8 бита података, 1 стоп бит.
5. **OFF-LINE режим.** Подешавање интерфејса: 57600 бит/сек, без контроле парности, 8 бита података, 1 стоп бит.
6. **Режим фискалног штампача.** Подешавање интерфејса: 57600 бит/сек, без контроле парности, 8 бита података, 1 стоп бит.

Подразумева се да је каса подешена да ради у режиму 1, тј. нема прикљученог периферног уређаја и да ће се комуникационом интерфејсу преносити команде и подаци у вези са њеном параметризацијом.

Промена режима врши се притиском нумеричког тастера 1 – 6.

Уноси се број потребног режима после чега се прелази у режим "--".

Из режима "--" се излази притискањем тастера "УКЉ/ИСК".

РЕЖИМ ТЕСТИРАЊА ФИСКАЛНЕ КАСЕ

- * тестирање штампача;
- * тестирање дисплеја;
- * тестирање фискалне меморије;
- * тестирање батерије;
- * тестирање сензора/давача за папир;
- * тестирање RS 232 интерфејса;
- * тестирање тастатуре;
- * тестирање софтвера.

Режиму тестирања се приступа из стања “- -” притиском тастера “6”. Када се стартује режим тестирања, на дисплеју се приказује:

Тестирање штампача и софтвера бира се притиском нумеричког тастера “1”.
 Тестирање дисплеја бира се притиском нумеричког тастера “2”.
 Тестирање фискалне меморије бира се притиском нумеричког тастера “3”.
 Тестирање батерије бира се притиском нумеричког тастера “4”.
 Тестирање сензора за папир бира се притиском нумеричког тастера “5”.
 Тестирање RS 232 интерфејса бира се притиском нумеричког тастера “6”.
 Тестирање тастатуре бира се притиском нумеричког тастера “7”.

Сваки тест се може прекинути притиском тастера. На дисплеју се приказује почетни мени режима тестирања.

Из режима тестирање се може изаћи у свако време у режим “- -” притиском тастера “УКЉ/ИСК”.

ТЕСТИРАЊЕ ШТАМПАЧА

За време овог тестирања штампач штампа тест исечак со верзија софтвера регистар касе:

```

~ ~ ~ ~ ~
К А С А – К О М П А К Т
F W   v . 1 . 1
И Б Ф М :
E i 0 0 0 0 1 0
~ ~ ~ ~ ~

```

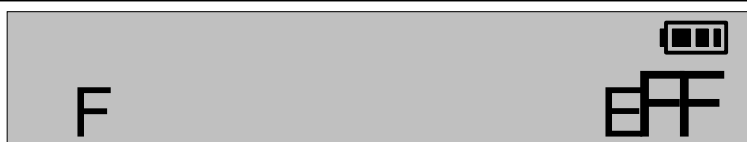
За време овог тестирања штампач штампа један ред симбола.

ТЕСТИРАЊЕ ДИСПЛЕЈА

За време овог тестирања на дисплеју се појављују цифре од 0 до 9 при чему се у интервалу од просечно 0.5 секунди бројеви појављују са десне стране и крећу се налево чиме се тестира радна способност свих сегмената дисплеја. Затим се на дисплеју укључе сви сегменти (укључујући и специјалне симболе).

ТЕСТИРАЊЕ ФИСКАЛНЕ МЕМОРИЈЕ.

За време овог тестирања на дисплеју се приказује:

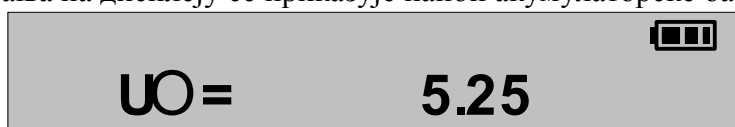
ако има грешака при комуницирању са фискалном меморијом, и

ако нема грешке.

ТЕСТИРАЊЕ БАТЕРИЈЕ

За време овог тестирања на дисплеју се приказује напон акумулаторске батерије:

Батерија је пуна ако је њен напон је већи од 5.5V, и потпуно је испразњена кад је напон нижи од 4.8 V.

ТЕСТИРАЊЕ СЕНЗОРА ЗА ПАПИР

За време овог тестирања на дисплеју се приказује:

ако нема папира, и

ако има папира.

ТЕСТИРАЊЕ RS 232 ИНТЕРФЕЈСА

За време овог тестирања на дисплеју се приказује:

ако интерфејс не ради, и

ако интерфејс ради.

НАПОМЕНА: Пре овог теста је потребно прикључити сецијални уређај на RS 232 прикључак касе.

ТЕСТИРАЊЕ ТАСТАТУРЕ

За време овог тестирања на дисплеју се приказује:

где је XX = код одговарајућег тастера. Кодови тастера су следећи:

▲	14	БК	15	ПНВ	16	УКЉ/ИСК	
БР	10	ПОН	11	КОЛ	12	АРТ	13
7	07	8	08	9	09	ОД	17
4	04	5	05	6	06	НП	18
1	01	2	02	3	03	МЗБ	19
0	00	.	21	ЗБИР		20	

Тестирање се обавља док се не притисне тастер “УКЉ/ИСК”. Ако се код притиска тастера не промени "код" на дисплеју раније притиснутог тастера, ово означава да тастер не ради.

РЕЖИМ КАЛКУЛАТОРА

Режим се покреће тастером 7 из основног менија касе”- “. Тада се на дисплеју укључи индикатор “CAL”. Овај режим нема фискалних функција и у њему каса ради као обични калкулатор.

Операције које се користе у режиму Калкулатора означене су на доњем делу тастера и претстављене су у ниженаведеној табели. Резултат регистар-калкулатора огледају се визуелно.

Тастер	Дејство
“0 “ до “9” и “.”	Унос броја
БР	Брисање дисплеја
ПНВ +	Сабирање
БК -	Одузимање
КОЛ x	Множење
ПОН ÷	Делење

Из режима Калкулатора се излази притискањем тастера “УКЉ/ИСК”.

ПОДЕШАВАЊЕ САТА

Режим се покреће тастером 5 из основног менија касе ”- -“.

Након фискализације касе уводи се следећа контрола:

- Подешавање времена се не може вршити пре завршетка дана и уписа у фискалну меморију (дневни извештај са нулирањем).
- Датум и време не могу бити мањи од задњег уписаног датума и времена у фискалну меморију

Промена датума и сата може да се изведе пошто се уклони сервисна пломба.

Дисплеј прво приказује информацију о датуму:

После уноса датума у формату ДД ММ ГГ потврђујемо притиском на "ЗБИР".

На дисплеју се приказује информација о времену:

После уноса времена у формату СС ММ потврђујемо притиском на "ЗБИР".

Промена за зимско/летње време могућа је само уколико је прво ураћен дневни извештај. Притиска се тастер «5» и на дисплеју се приказује:

или

Промена сата на један сат унапред/уназад врши се притиском на 0 или 1.

Ако је каса фискализована промену времена може извршити само сервисер (видети сервисно упутство).